

(א) יצמות פו, (ב) סנהדרין סו, (ג) צ"צ קלא, (ד) [תוספתא פי"ד ע"ש] צ"צ קמא, (ה) [טעם זה דעסקי בתורה ליתא בתוספתא וז"כ הרשב"ם צ"צ] צה"ל דעסקי באורייתא ולא ליחלו פירוש הוא ואינו מן הבנייתא], (ו) [לעיל מח:], (ז) [דברים כב,] (ח) [נמדרב לז,] (ט) [דף מח:], (י) [בבבבב כח:], (יב) [צ"צ קלא:]

תורה אור השלם

1. וְנָדַר אֱלֹמְנָה וּגְרוּשָׁה כָּל אֲשֶׁר אָסְרָה עַל נַפְשָׁהּ יָקוּם עָלֶיהָ: במדבר ל י

מוסף רש"י

והלא מוצאת מכלל אב כו'. ומי יפר לה (יבמות פז). בית אביה של זו. הוֹאֵל וְלֹא יָתַתּ לַגִּמְרִי וְיִסֹּל הָאֵל לַהֲפֹה, או בית בעלה של זו. והי' ה' כשה' אלמנה משמסרה לשלוחין אין אני יודע היכן אני קורא זה אם בית אביה אם בית אישה לפיכך זה כתוב זה ולמדך שלא תקרא לה בית אביה אלא בית אישה ולא נתרקנה רשות לאב אלאמנה לא הדרא למילתא קמיימת דאילו נתארמלה מן האירוסין עד שלא נמסרה לשלוחין תנן במסכת נדרים (דף ע.) מת הבעל נתרקנה רשות לאב וילפינן לה מקראי: אף אֵין נָמִי **פנינא**. במתניתין כי הויא צרייתא דתנאי לעילי' הרי זו בחנק: **מאורסה ולא נשואה**. נכנסה לחופה ואע"פ שלא נבעלה דאי נבעלה הא תנא ליה בתולה: **נכנסה לרשום הבעל נבעל נעלמא**. (שם) אף הבנות אינן ניוזנות אלא לאחר מיתת אביהן. ובחייין אין טפינן אמתו לון את בניו, אלא כפינן ליה אקמתו כו' (רשב"ם ב"ב קלא: ועי' לקמן חס:). מצוה לזון את הבנות. משום ומשכרן לא מתעלה, ומיהו מצוה הוי' דליכא, דמתן אינו מייע במזונות בתו ואין מחייבין אותו לזון בניו ובנותיו כדאמרינן (לקמן) דאמרינן ליה וילדו ילדה ואנני מתא שדיא (רשב"ם ב"ב קמא:). דעסקי בתורה, ולא ליחלו, פירוש הוא ואינו מן הבנייתא (שם).

הכי גרסינן ואימא היכא דהדרא לצי נשא סהדר למילתא קמיימת.

מי הויא כמי שלא נמסרה. צעיל צעלמא היא ואינה קושיא כל כך אלא דקתני מתני' הרי היא ברשות הבעל ומשמע ואפי' חזרה מן הדרך לבית אביה כבר יאלה מרשות האב וכיון דלא נפקא לון' מסירת שלוחין

ואימא היכא דהדרא לבי נשא הדרא למילתא קמיייתא אמר רבא ההוא כבר פסקה תנא דבי רבי ישמעאל^א דתנא דבי רבי ישמעאל^ב ויגדר אלמנה וגרושה כל אשר אסרה על נפשה יקום עליה מה תלמוד לומר והלא מוצאת מכלל אב ומוצאת מכלל בעל אלא הרי שמסר האב לשלוחי הבעל או שמסרו שלוחי האב לשלוחי הבעל ונתארמלה בדרך או נתגרשה היאך אני קורא בה בית אביה של זו או בית בעלה של זו אלא לומר לך כיון שיצאה שעה אחת מרשות האב שוב אינו יכול להפר אמר רב פפא אף אנן נמי תנינא^ג אהבא על נערה המאורסה אינו חייב עד שתהא נערה בתולה מאורסה והיא בבית אביה בשלמא נערה ולא בוגרת בתולה ולא בעולה מאורסה ולא נשואה בבית אביה למעוטי מאי לאו למעוטי מסר האב לשלוחי הבעל אמר רב נחמן בר יצחק אף אנן נמי תנינא אהבא על אשת איש כיון שנכנסה לרשות הבעל לנשואין אף על פי שלא נבעלה אהבא עליה הרי זה בחנק נכנסה לרשות הבעל בעלמא שמע מינה: **מתני'** האב אינו חייב במזונות בתו זה מדרש^א דרש רבי אלעזר בן עזריה לפני חכמים בכרם ביבנה הבנים יירשו והבנות יזונו מה הבנים אינן יורשין אלא לאחר מיתת האב אף הבנות אינן ניוזנות אלא לאחר מיתת אביהן: **גמ'** במזונות בתו הוא דאינו חייב הא במזונות בנו חייב בתו נמי חובה הוא דליכא הא מצוה איכא מני מתניתין לא רבי מאיר לא רבי יהודה ולא רבי יוחנן בן ברוקא^ב דתניא מצוה לזון את הבנות קל וחומר לבנים^ג דעסקי בתורה דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר מצוה לזון את הבנים וקל וחומר לבנות משום זילותא ר' יוחנן בן ברוקא אומר חובה לזון את הבנות לאחר מיתת אביהן אבל בחיי אביהן אלו ואלו אינן ניוזנין מני מתניתין אי רבי מאיר הא אמר בנים מצוה אי רבי יהודה הא אמר בנים נמי מצוה אי רבי יוחנן בן ברוקא אפי' מצוה נמי ליכא איבעית אימא רבי מאיר איבעית אימא ר' יהודה איבעית אימא רבי יוחנן בן ברוקא איבעית אימא ר' מאיר והכי קאמר האב אינו חייב במזונות בתו והוא הדין לבנו הא מצוה בבתו איכא קל וחומר לבנים והאי דקתני בתו הא קמ"ל דאפילו

נערה שנתפתתה פרק רביעי כתובות

ממ.

ואימא הני מילי היבא דלא הדרא לבי נשא. נראה לר"י דהכי פריך מנ"ל דאיתר בית אביה למעוטי מסר האב לשלוחי הבעל דלמא תרוייהו צריכי לנכנסה לחופה ולא נבעלה דאי לא כתב אלא חד ה"א ה"מ היכא דלא הדרא לצי נשא אצל הדרא לצי נשא אימא דמהדר למלתא קמיימת להכי איצטריך קרא אחרינא ואכתי מסר מנלן ואע"ג דהיכא דנבעלה קים לן דלא הדרא היינו משום דאשתני גופא אצל לא נבעלה דאכתי בתולה היא אימא דמהדר אמר רבא כבר פסקה תנא דבי רבי ישמעאל ואשמועינן דלא הדרא והיינו לכל הפחות כשנכנסה לחופה ולא נבעלה וגלי קרא צנדרים וה"ה צכל מקום אם קן אייתר חד מהנין קראי למסר האב לשלוחי הבעל למפטרה מסקילה הוילן ואשכחנא דלא הדרא מדתנא דבי ר' ישמעאל סברה הוא הו' דלא הדרא צכל הנך דאמעטין מסקילה כגון מסר ולהכי נקט צמלתיה דתנא דבי רבי ישמעאל מסר ומיהו קשה לפי' זה דהייז ילפינן מנדרים דלא הדרא למילתא קמיימת נהי דגבי נדרים לא הדרא היינו משום דגלי לן קרא דכיון דילאה מרשות האב שעה אחת שוב אין לו כח זה מ"מ לענין סקילה היכי שייך לומר דלא הדרא דאף ע"פ שנכנסה לחופה כיון שלא נבעלה ונתאלמנה או נתגרשה וחזרה ונתארסה למה לא תהיה צסקילה כיוון שהיא נערה בתולה מאורסה ואע"ג דילאה מרשות האב מ"מ תהא כמו יתומה שאין לה אב דהויא צסקילה כדאשכחנא בגיורת דמתני' ויש לומר דהא פשיטא ליה דנשואה שאינה צעולה חשובה כצעולה ואין חילוק כלל דנשואין משו לה כצעולה לכל דבר וכי היכי דצעולה פשיטא דלא הדרא למילתא קמיימת לכל דבר ה"נ שאינה צעולה ולא אצטריך דרשא דתנא דבי רבי ישמעאל אלא דאשמועינן דלא נימא כיון דלא נבעלה ונתאלמנה או נתגרשה צטלו להו שם נשואין מינה והוי כלא נשאת מעולם וכיון דגלי לן קרא דהפרת נדרים דע"י אלמנות וגרושין לא תצטלו הנשואין כאליו לא הוו ה"ה לענין סקילה וכיון דלא תצטטלו פשיטא דלא הדרא למילתא קמיימת דחשובה ממש כצעולה ומה שפ"ה דל"ג ה"מ דלאו קושיא היא ופירש נמי דאמתניתין קא צעי קשה דאי אמתני' קא צעי למה המתין כל כך ובחסם מוחק הני מילי דיש נמי לפרשו צלשון צעיא כמו ואימא:

היאך אני קורא בה. מתוך פירוש הקונטרס משמע דאיצטריך ליה למגמר אם היא ברשות האב אם

לאו כשהיא צדך וקשה לר"י דהא מלזונות בית אביה נפקא וגמרינן נדרים מהתם ונראה דלענין חזרה כשנתארמלה או נתגרשה איצטריך למילף מהכא: **וְנָדַר אֱלֹמְנָה וּגְרוּשָׁה מַה תִּלְמֹד לִדְוּר**. תימא דאיצטריך לכדדרשינן צפרק צתרא דנדרים (דף פח:): **קל** וחומר לבנים דעסקי באורייתא. ולקמן צפרק צתרא (דף קח: ושם) גבי אדמון דפריך דעסקי באורייתא ירית דלא עסקי באורייתא לא ירית לענין ירושה דאורייתא ודאי איכא למיפריך דאין לנו לגזול לו מה שזיכתה לו תורה אצל הכא קאמר דלא מחמרינן צאותו שעוסק בתורה ומפרנסין ליה כדי שיעסוק בתורה: כשהם

עין משפט ור מוצה

כג א מיי פי"א מה'ל נדרים הל' כב טו"ע י"ד סי' רלד טע"י יב:

תוספות ר"ד

מתני' האב אינו חייב במזונות בתו זה מדרש דרש ראב"ע פי' ביום שמנינה נשיא בכרם שביבנה פי' בתוך הישיבה וע"ש שהיו יושבים שורות שורות נקראין כרם: הבנים יירשו והבנות יזונו מה הבנים אינן יורשים אלא לאחר מיתת אביהן אף הבנות אינן ניוזנות אלא לאחר מיתת אביהן. פי' אע"ג דבתנאי כתובה כתוב סתם בנין נוקבין ויהיוין ליכי מינאי יהיוין יתבין בביתו ומיתוני מנכסיו עד דתינסבן לגוברין פי' ומשמע אפילו בחייו. אפי"ה לא הוי האי תנאה אלא לאחר מיתה ויליף לה ר"א מתנאי דבנים דמה תנאי דבנים אינו אלא לאחר מיתה דהא ירתון תנן. אף תנאי דבנות לא הוי אלא לאחר מיתה אבל בחייו לא מחייב ואין אשתו יכולה לכפור לזון